

Gmina Nowa Ruda WIADOMOŚCI

SŁOWO DO MIESZKAŃCÓW

Drodzy Mieszkańcy,

cztery lata temu objęłam stanowisko wójta Gminy Nowa Ruda z zadłużeniem wynoszącym ponad **17 milionów zł**, co stanowiło ponad 47% w stosunku do dochodów budżetowych. Konieczne było więc podjęcie wielokierunkowych działań w celu przywrócenia stabilności budżetu i zapewnienia środków finansowych na szybszy rozwój inwestycyjny. Udało się to osiągnąć dzięki zastosowaniu dużych oszczędności w wydatkach bieżących i skutecznemu pozyskiwaniu środków zewnętrznych. Już po trzech latach zarządzania, udało się zmniejszyć zadłużenie o 20% i osiągnąć wyższe nakłady na zadania inwestycyjne, niż w całej poprzedniej kadencji. Zgodnie z Państwa oczekiwaniami, największe nakłady przeznaczaliśmy na rozwój infrastruktury drogowo-mostowej oraz towarzyszącej, takiej jak oświetlenie uliczne, parkingi i wiaty przystankowe.

Dla wielu rodziców i uczniów, priorytetem było zapewnienie lepszych warunków do nauki. I w tym obszarze udało się osiągnąć bardzo wiele. Dzięki zdobytym funduszom unijnym i krajowym, ociepliliśmy mury trzech przedszkoli i dwóch szkół. W naszych placówkach wzrósł znacząco komfort nauki. Dzieci nie siedzą już w kurtkach, jak miało to miejsce, gdy obejmowałam stanowisko wójta. Po przeprowadzeniu termomodernizacji, zadaliśmy także o odnowienie i wyposażenie pomieszczeń wewnątrz budynków oraz zagospodarowanie przyległych terenów.

Dostrzegając brak szkolnej bazy sportowej oraz rekreacyjnej, wybudowaliśmy salę gimnastyczną

przy szkole w Bożkowie, boisko sportowe przy szkole w Ludwikowicach Kł., a także kilkanaście siłowni plenerowych, tyle samo nowych placów zabaw i trasę rowerową. W trakcie realizacji jest także termomodernizacja sali sportowej oraz budowa boiska wielofunkcyjnego w Jugowie. Inwestycje te zakończą się jeszcze w tym roku.

Wśród najczęściej zgłaszanych problemów, w czasie przyjmowania interesantów, były potrzeby związane z poprawą stanu technicznego budynków i lokali komunalnych. Postanowiliśmy więc wielokrotnie zwiększyć środki na remonty budynków należących w całości do gminy, jak i partycypować w kosztach inwestycji realizowanych przez Wspólnoty Mieszkaniowe.

Od chwili objęcia stanowiska bardzo duże potrzeby zgłaszali również strażacy ochotnicy, którzy, pomimo ogromnego poświęcenia, nie mogli utrzymać gotowości do działania z powodu niedostatecznych warunków do funkcjonowania, m.in. braku wozów strażackich i sprzętu ratownictwa medycznego.

Szanowni Państwo, ostatnie cztery lata to okres intensywnej pracy Urzędu, uwieńczony zrealizowanymi wieloma ważnymi inwestycjami i przedsięwzięciami związanymi z poprawą jakości życia wielu grup społecznych. Zdaję sobie sprawę, że potrzeba poprawy infrastruktury w gminie jest nadal wielka, pomimo zrealizowania inwestycji za rekordową, jak na naszą gminę, sumę ok. **50 mln zł**.

Serdecznie zapraszam do zapoznania się z tym, co zajmowało nas przez ostatnie cztery lata.

Adrianna Mierzejewska
Wójt Gminy Nowa Ruda

I. Ważniejsze inwestycje i zakupy inwestycyjne

I. WAŻNIEJSZE INWESTYCJE I ZAKUPY INWESTYCYJNE UPŁYWAJĄCEJ KADENCJI

1) INFRASTRUKTURA DROGOWO-MOSTOWA I TOWARZYSZĄCA

łącznie w ciągu 4 lat przeznaczaliśmy na ten cel ponad **12,5 mln zł**. Ze środków tych odbudowaliśmy na terenie gminy **8 mostów** oraz wyremontowaliśmy **50 dróg** o nawierzchni asfaltowej o łącznej długości ponad **33 km**.

Fot. Nowa nawierzchnia drogi gminnej na Koszynie.

Jest to trzykrotnie większa liczba inwestycji drogowych, w porównaniu z poprzednią kadencją i niewątpliwie ogromny sukces, stanowiący milowy krok w poprawie stanu dróg gminnych i powiatowych. Tak duża ilość inwestycji była możliwa dzięki uzyskaniu dofinansowania z takich źródeł i programów, jak:

- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA) - na przebudowę **22 dróg i 6 mostów** zniszczonych w wyniku powodzi lub nawalnych opadów deszczu. Warto podkreślić, że w roku 2018 gmina otrzymała aż 8,6% środków przyznanych dla całego województwa dolnośląskiego przeznaczonych na usuwanie skutków klęsk żywiołowych,
- Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego (UMWD) - na rekultywację **9 dróg transportu rolnego**,
- Lasy Państwowe - na remont **2 dróg**, zniszczonych przez sprzęt ciężki pracujący w lasach i transportujący drewno po drogach gminnych,
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) - na modernizację **2 dróg** w Bożkowie i Bartnicy,
- Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (KOWR) - na remont **drogi** przekazanej dla gminy.

Warto podkreślić, że jedynie 7 niskonakładowych inwestycji drogowych wykonaliśmy z pieniędzy pochodzących w całości z budżetu gminy, a wszystkie pozostałe - przy wsparciu ze środków zewnętrznych, jakie udało się skutecznie pozyskać.

Fot. Nowa nawierzchnia drogi gminnej w Krajanowie-Bytkowicach.

Fot. Nowa nawierzchnia drogi gminnej między Włodowicami a Sokolicą.

Fot. Nowa nawierzchnia drogi gminnej w Bartnicy - Złota Woda.

Fot. Nowa nawierzchnia drogi gminnej łączącej Czerwieńczyce z Dzikowcem.

I. Ważniejsze inwestycje i zakupy inwestycyjne

Fot. Nowa nawierzchnia drogi gminnej w Czerwieńczycach.

Fot. Nowa nawierzchnia drogi gminnej w kierunku tartaku w Jugowie.

Fot. Nowa nawierzchnia drogi gminnej w sołectwie Koszyn.

Fot. Nowa nawierzchnia drogi gminnej w Sołectwie Koszyn.

Fot. Nowa nawierzchnia drogi gminnej w Woliborzu, obok sali gimnastycznej.

Fot. Nowa nawierzchnia drogi gminnej w Sokolcu.

Fot. Nowa nawierzchnia drogi gminnej w Jugowie, ul. Brzozowa.

Fot. Nowa nawierzchnia drogi gminnej w Sokolcu.

I. Ważniejsze inwestycje i zakupy inwestycyjne

Fot. Nowa nawierzchnia drogi gminnej w Dzikowcu - Kolonii.

Fot. Nowa nawierzchnia drogi gminnej w Bieganowie.

Fot. Nowa nawierzchnia drogi gminnej w Jugowie.

Fot. Nowa nawierzchnia drogi gminnej w sołectwie Koszyn.

Fot. Nowa nawierzchnia drogi gminnej w Bartnicy.

Fot. Konserwacja rowu przy ul. Pniaki w Jugowie.

Fot. Nowa nawierzchnia drogi gminnej w Dzikowcu.

I. Ważniejsze inwestycje i zakupy inwestycyjne

Fot. Nowa nawierzchnia drogi powiatowej w Bieganowie, w której remont zaangażowane były środki budżetu Gminy Nowa Ruda.

Fot. Nowa nawierzchnia drogi powiatowej w Czerwieńczycach, w której remont zaangażowane były środki budżetu Gminy Nowa Ruda.

Fot. Nowa nawierzchnia drogi powiatowej w Bartnicy, w której remont zaangażowane były środki budżetu Gminy Nowa Ruda.

Fot. Nowa nawierzchnia drogi powiatowej w Nowej Wsi Kł. w której remont zaangażowane były środki budżetu Gminy Nowa Ruda.

Fot. Nowa nawierzchnia drogi powiatowej w Jugowie (od Przełęczy Jugowskiej do Sokolca), w której remont zaangażowane były środki budżetu Gminy Nowa Ruda.

Fot. Nowa nawierzchnia drogi powiatowej w Ludwikowicach Kł. (ul. T. Kościuszki), w której remont zaangażowane były środki budżetu gminy.

Fot. Wyremontowany most gminny we Włodowicach.

Fot. Wyremontowany most gminny w Ludwikowicach Kł.

I. Ważniejsze inwestycje i zakupy inwestycyjne

Fot. Wyremontowany most gminny w Świerkach.

Fot. Wyremontowany most gminny w Świerkach.

Fot. Wyremontowany most gminny w Woliborzu.

Mówiąc o inwestycjach związanych z infrastrukturą drogową, warto dodać, że skorzystaliśmy z **85% dofinansowania** na wybudowanie **czterech parkingów** typu „Park&Ride” (parkuj i jedź), których budowa zakończy się najpóźniej do końca października br. Koszt całkowity ich budowy wyniesie ponad **1,3 mln zł**.

Z budżetu gminy przekazaliśmy także dotację na budowę **dwóch chodników** w Jugowie przy drogach powiatowych i jednego - przy drodze wojewódzkiej we Włodowicach. łączna wartość ich budowy

Fot. Wybudowany parking gminny w Woliborzu obok ośrodka zdrowia.

Fot. Wybudowany parking gminny w Jugowie.

Fot. Wybudowany parking gminny w Sokolcu.

Fot. Parking gminny we Włodowicach w trakcie budowy.

I. Ważniejsze inwestycje i zakupy inwestycyjne

wyniosła **108 370 zł**. Zostało także podpisane porozumienie z DSDiK na budowę chodnika w Woliborzu. Długo wyczekiwana inwestycja, za ponad **pół miliona złotych**, rozpocznie się w przyszłym roku.

Ważnym elementem związanym z infrastrukturą drogową było również wykonanie nowego **oświetlenia ulicznego**. Podczas obecnej kadencji powstało ono przy drodze wojewódzkiej w Bożkowie, powiatowej - w Sołectwie Koszyn, wzdłuż trzech dróg gminnych - w Sokolcu, Sołectwie Koszyn oraz wzdłuż ścieżki rowerowej we Włodowicach. Ponadto zmodernizowaliśmy oświetlenie przy drodze wojewódzkiej we Włodowicach i Świerkach oraz zamontowaliśmy wiele nowych punktów oświetleniowych, w tym pilotażowo **lampy hybrydowe** w miejscach, gdzie nieopłacalne było wykonanie sieci energetycznej. Łącznie na rozbudowę oświetlenia przeznaczaliśmy **721 528 zł**.

W tym okresie zakupiliśmy i zamontowaliśmy **18 wiat przystankowych** w Jugowie, Bartnicy, Bożkowie, Świerkach, Ludwikowicach Kł., Woliborzu i Sołectwie Koszyn. Ich łączny koszt wyniósł **112 753 zł**.

Fot. Nowa wiat przystankowa i lampa hybrydowa w Bożkowie, przy drodze wojewódzkiej.

Fot. Gmina zamontowała lampy energooszczędne LED w sołectwie Koszyn, przy drodze powiatowej.

Fot. Przy drodze wojewódzkiej we Włodowicach gmina zamontowała lampy uliczne.

Warto wspomnieć również o wykonaniu murów oporowych w Jugowie (**172 448 zł**) i Woliborzu (**69 864 zł**) oraz barier energochłonnych w Ludwikowicach Kł., Bożkowie i Woliborzu o łącznym nakładzie finansowym wynoszącym **67 635 zł**.

Fot. Przy drodze gminnej w Ludwikowicach Kł., gmina zamontowała bariery energochłonne.

2) INFRASTRUKTURA WODNO-KANALIZACYJNA

W ramach realizacji zadań w tym obszarze, w 2015 roku dokończyliśmy budowę **sieci wodociągowej** w Przygórzu, której koszt całkowity wyniósł **294 845 zł**. Inwestycja była współfinansowana ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) w wysokości **118 900 zł**. W latach 2017-2018 wykonaliśmy także II etap budowy sieci kanalizacyjnej w Przygórzu, na którą przeznaczaliśmy łącznie **893 822 zł**.

Fot. Nowa nawierzchnia na ul. Osiedle w Przygórzu położona po wykonaniu sieci kanalizacyjnej.

I. Ważniejsze inwestycje i zakupy inwestycyjne

Nakłady na to zadanie udało nam się obniżyć, dzięki uzyskanemu przez nas dofinansowaniu z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW) w wysokości **132 500 zł**.

W 2018 roku rozpoczęliśmy przy współpracy i współfinansowaniu ze spółką Zakład Wodociągów i Kanalizacji (ZWik) doprowadzenie wody ze studni w Świerkach i utworzyć **punkt czerpania wody** w Dworzech.

W ciągu upływającej kadencji nie mogliśmy pozyskać dofinansowania na budowę kanalizacji i modernizacji sieci wodociągowej w Jugowie, bez którego nie można zrealizować inwestycji o tak ogromnych kosztach. Powodem odrzucenia złożonego wniosku były uchybienia dotyczące ochrony środowiska, jakie popełniono przy uzyskiwaniu pozwolenia na budowę w 2009 roku. W chwili obecnej posiadamy już opracowany plan funkcjonalno-użytkowy i zlecone wykonanie oceny oddziaływania na środowisko, żeby złożyć kolejny wniosek. Inwestycja ta jest także ujęta w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Nowa Ruda, co umożliwi jej realizację po ogłoszeniu i pozytywnym rozstrzygnięciu konkursu.

3) INWESTYCJE SŁUŻĄCE ROZWOJOWI TURYSTYKI

Od początku kadencji podjęliśmy działania zmierzające do rozszerzenia współpracy z gminami należącymi do Stowarzyszenia **Euroregionu Glacensis**, realizujących wspólne projekty w ramach **Programu INTERREG V-A Republika Czeska-Polska**. Pierwszym efektem było przystąpienie do projektu budowy **infrastruktury rowerowej** na pograniczu polsko-czeskim, w tym ścieżki rowerowej przebiegającej przez Włodowice, która jednocześnie służy jako droga dojazdowa do budynków położonych

Fot. Nawierzchnia ścieżki rowerowej we Włodowicach, wykonane oświetlenie całej trasy, urządzenia siłowni plenerowej i infrastruktura towarzysząca - wiaty do odpoczynku, stoły oraz tablice informacyjne.

w jej pobliżu. Jej uroczyste otwarcie odbyło się w czerwcu 2018 roku. Koszt inwestycji wyniósł blisko **1,1 mln zł**, ale dzięki bardzo wysokiemu dofinansowaniu, gmina przeznaczyła ze swojego budżetu jedynie **175 tys. zł**.

Drugim projektem, do którego przystąpiliśmy wspólnie z czeskimi partnerami był „**Polsko-Czeski Szlak Grzbietowy – część wschodnia**”. Najważniejszymi składowymi tzw. „Grzbietówki” była m.in. budowa lub odbudowa 11 wież widokowych umiejscowionych na szczytach Gór Orlickich, Byszczyckich i Sowich. Jedną z tych, które znalazły się w projekcie była **wieża na Górze Włodzickiej**. Koszt jej podniesienia z ruin wyniesie **515 000 zł**, ale podobnie jak w przypadku pierwszego projektu, dzięki **85% dofinansowaniu**, wydatek po stronie gminy to tylko **77 250 zł**.

Fot. Wieża widokowa na Górze Włodzickiej w trakcie odbudowy.

Rozszerzenie współpracy z polsko-czeskimi partnerami pokazało, jak niewielkim kosztem własnym można uatrakcyjnić naszą gminę i ściągnąć do niej nie tylko turystów z Polski, ale również z zagranicy. Wypada żałować, że z tej formy dofinansowania inwestycji, gmina nie korzystała w poprzednich kadencjach.

4) INWESTYCJE ZWIĄZANE Z POPRAWĄ STANU TECHNICZNEGO BUDYNKÓW I LOKALI KOMUNALNYCH

Mijająca kadencja to również ogromny wzrost nakładów na realizację zadań związanych z remontami i **modernizacją mienia komunalnego** należącego w całości do gminy, ale również bardzo duży udział w kosztach remontów prowadzonych przez Wspólnoty Mieszkaniowe. W sumie, tylko w ciągu trzech lat obecnej kadencji na remonty i modernizacje budynków wydaliśmy z budżetu **2 323 406 zł**. Największe środki finansowe zostały przeznaczone na prace ogólnobudowlane, w tym przede wszystkim wymiana przeciekających **pokryć dachowych**.

I. Ważniejsze inwestycje i zakupy inwestycyjne

Tylko w latach 2015-2017 uczestniczyliśmy w kosztach naprawy lub wymiany dachów na **36 budynkach** komunalnych i należących do Wspólnot Mieszkaniowych, przeznaczając na ten cel z budżetu **1 054 467 zł**. Zaznaczyć należy, że aż 16 modernizacji dachów przeprowadziliśmy w 2015 roku, co może świadczyć o ogromnych zaległościach remontowych w latach poprzednich. Jedną z bardzo cennych, nowych inicjatyw było również złożenie wniosku o dofinansowanie **termomodernizacji** dwóch budynków komunalnych położonych w Ludwikowicach Kł. (**479 tys. zł**) i Woliborzu (**508 tys. zł**). Dzięki skorzystaniu ze środków unijnych wykonaliśmy m.in. nowe pokrycia dachowe i elewacje, łącznie o wartości ponad **miliona złotych**, przy niewielkich środkach pochodzących z budżetu gminy wynoszących **151 725 zł**.

Fot. Budynek komunalny w Woliborzu po przeprowadzonej termomodernizacji.

Fot. Budynek komunalny w Ludwikowicach Kł. po przeprowadzonej termomodernizacji.

5) INWESTYCJE I ZAKUPY INWESTYCYJNE ZWIĄZANE Z POPRAWĄ BEZPIECZEŃSTWA

Ostatnie lata to również przywiązanie dużo większej uwagi do poprawy bezpieczeństwa, którego podstawowym ogniwem w gminie są **Ochotnicze Straże**

Pożarne. Niestety, bez należytego wyposażenia nie były one w stanie utrzymać właściwego poziomu gotowości bojowej do działania. Konieczne było zatem podjęcie starań zmierzających do wymiany przestarzałego sprzętu, w tym przede wszystkim samochodów, z których kilka było użytkowanych ponad 40 lat. Dzięki staraniom o dofinansowanie, w 2017 roku wymieniliśmy **wozy strażackie** w Sokolcu, Nowej Wsi Kł. i Bożkowie za łączną kwotę **378 850 zł**, a w 2018 roku zakupiliśmy nowy samochód dla OSP Włodowice za **204 672 zł** oraz przekazaliśmy dotację na zakup wozu bojowego dla OSP Wolibórz w wysokości **344,5 tys. zł**. Pomogliśmy także uzyskać dofinansowanie na jego zakup - **188 tys. zł** z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, **212 tys. zł** z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, a **55 tys. zł** z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego. W wyniku naszych starań, OSP Wolibórz końcem roku wzbogaci się o nowy samochód pożarniczy. Ważnym źródłem dofinansowania zakupu sprzętu technicznego były środki otrzymane po złożonych wnioskach do **WFOŚiGW** we Wrocławiu oraz do **Ministerstwa Sprawiedliwości** w Warszawie. W sumie tylko w ciągu ostatnich dwóch lat na zakup ww. sprzętu, wraz z udzielonymi dotacjami, przeznaczyliśmy **ponad milion złotych**.

Fot. Nowe wozy strażackie dla OSP Nowa Wieś Kł. i OSP Bożków.

Fot. Nowy samochód zakupiony dla OSP Włodowice.

I. Ważniejsze inwestycje i zakupy inwestycyjne

Oprócz samochodów, w jednostkach OSP pojawiły się m.in. zestawy ratownictwa technicznego, drabiny i piły spalinowe.

Warto jeszcze dodać, że jeśli zostanie pozytywnie rozpatrzony wniosek w ramach polsko-czeskiego projektu „**Razem bezpieczniej**”, to wzbogacimy się o kolejny wóz bojowy i sprzęt pożarniczy o wartości **1,2 miliona zł.**

Fot. Nowy sprzęt strażacki zakupiony dzięki dotacji z Mini-sterstwa Sprawiedliwości.

Wraz z wymianą samochodów, zaistniała konieczność poprawy warunków ich garażowania oraz modernizacja zaplecza socjalnego dla strażaków ochotników. Zdecydowanie największą i jednocześnie najdroższą inwestycją była **budowa nowej remizy w Bożkowie**, na którą przeznaczaliśmy **1,3 miliona zł.**

Fot. Nowy budynek Ochotniczej Straży Pożarnej w Bożkowie.

Fot. Wnętrze remizy OSP we Włodowicach.

Poprawa warunków garażowania sprzętu nastąpiła również w **remizie w Nowej Wsi Kł.**, poddanej termomodernizacji, a także w Sokolcu, Ludwikowicach Kł., Włodowicach i Czerwieńczycach, gdzie dzięki środkom z budżetu gminy, druhowie zakupili materiały budowlane, samodzielnie podejmując się wykonania ogromu prac remontowych.

Fot. Budynek sali wiejskiej i remizy w Nowej Wsi Kł. po przeprowadzonej termomodernizacji.

6) INFRASTRUKTURA OŚWIATOWA

Zdecydowanie największy postęp nastąpił w zakresie poprawy stanu technicznego obiektów oświatowych. Wynikało to przede wszystkim z wieloletnich zaniechań w tym obszarze, które znalazły swoje odzwierciedlenie w kilkunastu decyzjach Sanepidu, dotyczących m.in. stanu sanitarno-technicznego elewacji budynku **szkoły** w Ludwikowicach Kł. W związku z powyższym, w 2016 roku przebudowaliśmy dach, a rok później przystąpiliśmy do poddania budynku **termomodernizacji** z wykonaniem elewacji. Koszt obu zadań wyniósł **693 726 zł**, ale w związku z uzyskaniem dwóch dotacji, z budżetu gminy wydaliśmy jedynie **393 726 zł.**

Fot. Budynek szkoły podstawowej w Ludwikowicach Kł. po termomodernizacji.

Po wykonaniu modernizacji budynku, niezbędne okazało się również zagospodarowanie **terenu**

I. Ważniejsze inwestycje i zakupy inwestycyjne

przed budynkiem i wykonanie automatycznej bramy, umożliwiającej wjazd autobusu dowożącego dzieci, po to, żeby zwiększyć ich **bezpieczeństwo** przy wsiadaniu i wysiadaniu. Na wykonanie zadania przeznaczaliśmy z budżetu gminy **67 736 zł**. Kolejnym powodem modernizacji obiektów było ich niedogrzenie, szczególnie **szkoły w Bożkowie**. Z tego właśnie względu, została ona poddana gruntow-

Fot. Budynek szkoły podstawowej w Bożkowie po przeprowadzonej termomodernizacji.

nej termomodernizacji. Całkowity koszt zadania wyniósł ponad **753 451 zł**, przy czym aż 85% środków pochodziło z RPO WD 2014-2020. W ramach zadania wykonano m.in.: ocieplenie ścian zewnętrznych i stropów, wymieniono okna i drzwi oraz zamontowano kolektory słoneczne.

Poprawiając jakość wychowania i kształcenia dzieci, nie zapomnieliśmy również o **przedszkolu samorządowym w Bożkowie**, w którym - w ramach realizowanego programu „Poznajmy się lepiej” - zmodernizowaliśmy dwie sale zabaw i zakupiliśmy nowe wyposażenie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) oraz budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Glacensis.

Fot. Jedno z wyremontowanych pomieszczeń w przedszkolu w Bożkowie.

Korzystając z możliwości pozyskania środków unijnych na termomodernizację obiektów, zdecydowaliśmy o przeprowadzeniu jej w **przedszkolach samorządowych w Przygórzu, Woliborzu i Jugowie**.

Fot. Budynek przedszkola samorządowego w Jugowie po termomodernizacji.

Zakres prac był zbliżony i dotyczył m.in.: wymiany okien i drzwi zewnętrznych, termomodernizacji stropów i ścian zewnętrznych, wykonanie wypraw tynkarskich, wymiany pokryć dachowych z blachy, montażu grzejników płytowych i zaworów termostatycznych, zainstalowaniu pomp ciepła oraz kotłów centralnego ogrzewania na pellet. Całkowity koszt prac wyniósł **1 292 441 zł**. Udział gminy w tym zadaniu to **499 826 zł**.

Fot. Budynek przedszkola samorządowego w Woliborzu po termomodernizacji.

Fot. Budynek przedszkola samorządowego w Przygórzu po termomodernizacji.

Z powodu niewykonanych wcześniej zaleceń Sanepidu i przy okazji termomodernizacji obiektów zdecydowaliśmy również o wykonaniu szeregu prac

I. Ważniejsze inwestycje i zakupy inwestycyjne

modernizacyjnych, które nie mogły być dofinansowane, ale ich wykonanie było konieczne lub uzasadnione. Ich łączny koszt wyniósł **515 161 zł**.

W związku z możliwością zagospodarowania pomieszczeń znajdujących się na parterze **szkoły podstawowej w Jugowie** na potrzeby **Filii nr 2 Biblioteki Publicznej Gminy Nowa Ruda**, zdecydowaliśmy o wykonaniu prac remontowych sfinansowanych w całości przez gminę. Ich koszt wyniósł **57 000 zł**. Już jesienią biblioteka rozpoczyna funkcjonowanie w nowych, dużo lepszych warunkach lokalitywnych i będzie łatwiej dostępna dla mieszkańców. Przed rozpoczęciem prac konieczne było również przeprowadzenie remontu pomieszczeń po byłym lokalu mieszkalnym i dostosowanie ich na potrzeby placówki tj. sekretariatu, biura dyrektora i pokoju nauczycielskiego. Koszt wszystkich prac remontowo-adaptacyjnych wyniósł **62 336 zł**.

Słabo rozbudowana baza sportowa w placówkach oświatowych wymagała również sporych nakładów finansowych w celu umożliwienia prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego z prawdziwego zdarzenia. Największe środki przeznaczaliśmy na **budowę boisk wielofunkcyjnych w Ludwikowicach Kł. i Jugowie** oraz **sali gimnastycznej w Bożkowie**, a także na **termomodernizację sal gimnastycznych w Jugowie i Woliborzu**.

Fot. Nowe boisko sportowe przy szkole podstawowej w Ludwikowicach Kł.

Fot. Budynek sali gimnastycznej w Woliborzu po przeprowadzonej termomodernizacji.

Więcej informacji na temat tych inwestycji znajdują Państwo w punkcie opisującym zadania związane z kulturą fizyczną.

Fot. Nowa sala gimnastyczna dobudowana do szkoły podstawowej w Bożkowie.

Fot. Budujemy boisko sportowe przy szkole podstawowej w Jugowie.

7) ZADANIA W OBSZARZE DOTYCZĄCYM OCHRONY ŚRODOWISKA

Dostrzegając potrzebę poprawy jakości środowiska naturalnego na terenie gminy, podjęliśmy szereg działań zmierzających do **poprawy czystości powietrza oraz ograniczenia zanieczyszczenia wód powierzchniowych i gruntowych**.

Wcześniej wspomnieliśmy o kolejnym etapie budowy **kanalizacji w Przygórzu**, ale zakres działań podjętych w obszarze związanym z ochroną środowiska był o wiele szerszy i dotyczył: poprawy dostępności do urządzeń przeznaczonych do segregacji odpadów komunalnych, usuwania azbestu, ograniczenia niskiej emisji, montażu odnawialnych źródeł energii, budowy przydomowych oczyszczalni ścieków oraz budowy energooszczędnego oświetlenia ulicznego.

Realizacja pierwszego działania polegała przede wszystkim na zakupie dodatkowych **130 pojemników na odpady segregowane** typu dzwon za łączną kwotę **125 819 zł** i rozmieszczenia ich w miejscach wskazanych przez sołtysów. O energooszczędnym oświetleniu ulicznym napisaliśmy w punkcie dotyczącym inwestycji drogowo-mostowych.

I. Ważniejsze inwestycje i zakupy inwestycyjne

a) USUWANIE AZBESTU

Kolejne działanie to wykonanie „Aktualizacji Inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Nowa Ruda”, a następnie opracowanie i złożenie wniosków do WFOŚiG we Wrocławiu o dofinansowanie na ich usunięcie. W roku 2017 gmina otrzymała **35 345 zł** na **pozbycie się ponad 99 ton wyrobów zawierających szkodliwy azbest**. Z ww. dofinansowania skorzystało 29 właścicieli nieruchomości. Rok później gmina ponownie wystąpiła z wnioskiem do WFOŚiGW we Wrocławiu i po raz drugi otrzymaliśmy dofinansowanie w wysokości **11 479 zł**, które zostało przeznaczone na usunięcie **19,98 ton azbestu**. Z pomocy finansowej skorzystało kolejnych 15 mieszkańców Jugowa, Bożkowa, Bartnicy, Świerków, Ludwikowic Kł., Włodowic i Woliborza. Zarówno w pierwszym, jak i drugim przypadku osoby, które skorzystały z programu otrzymały **zwrot 85% kosztów** poniesionych na usunięcie wyrobów zawierających azbest. Dzięki tym działaniom, łącznie z gminy pozbyliśmy się **119,98 ton azbestu** znajdującego się na 44 nieruchomościach.

b) OGRANICZENIE NISKIEJ EMISJI

Następnym istotnym przedsięwzięciem było przystąpienie do programu pod nazwą „Ograniczenie niskiej emisji na obszarze województwa dolnośląskiego”, ogłoszonego przez WFOŚiGW we Wrocławiu. Program skierowany był do osób fizycznych tj. właścicieli, współwłaścicieli nieruchomości bądź najemców lokali komunalnych oraz wspólnot mieszkaniowych. Dofinansowaniem były objęte przedsięwzięcia związane z ograniczeniem niskiej emisji, w tym **wymiana lokalnych źródeł ciepła** zasilanych paliwami stałymi lub biomasą na nowoczesne źródło ciepła lub Odnawialne Źródła Energii (OZE). Wsparcie finansowe wyniosło 50% kosztów kwalifikowanych zadania.

c) MONTAŻ INSTALACJI ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII (EKO-GMINY)

W ramach współpracy z Gminą Głuszyca i Gminą Niechlów w 2017 roku otrzymaliśmy ze środków RPO WD 2014-2020 dofinansowanie na montaż instalacji bazujących na odnawialnych źródłach energii. Kwota dofinansowania wyniosła **1 950 610 zł** i została przeznaczona na zakup i montaż instalacji do wytwarzania w gospodarstwach domowych energii cieplnej i elektrycznej, z takich źródeł jak: **instalacje fotowoltaiczne, pompy ciepła c.w.u. oraz kotły na biomasę**. W okresie od stycznia do końca maja 2018, w ramach realizacji programu,

wykonano i rozliczono **32 instalacje OZE**, w tym: 13 instalacji fotowoltaicznych 3 kW i 5 kW, 5 pomp ciepła powietrze-woda 2 kW, 11 pomp powietrze-powietrze 5 kW i 16 kW, 3 piece na biomasę 25kW. Koszt zakupu instalacji wyniósł **657 798 zł**, z czego kwota udzielonych grantów wyniosła 544 669 zł.

łącznie, z przyznanych środków, zostanie zamontowanych na terenie gminy **106 instalacji**, w tym: 37 powietrznych i gruntowych pomp ciepła, 24 kotły na biomasę i 45 instalacji fotowoltaicznych (na zdjęciu).

d) BUDOWA PRZYDOMOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW

Kolejnym projektem związanym z ochroną środowiska było przystąpienie do programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków, przy wsparciu środków z **Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)**. Zadanie jest w trakcie realizacji, a kwota całkowita projektu wyniesie **969 720 zł**, w tym dofinansowanie w wysokości **617 032 zł** ze środków EFRROW, co stanowi 63,63% poniesionych kosztów. W ramach projektu zostanie wybudowanych **35 przydomowych oczyszczalni ścieków**.

8) KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Na terenie gminy znajduje się wiele obiektów służących mieszkańcom sołectw. Do obiektów tych należy zaliczyć przede wszystkim **sale wiejskie**, które są używane okazjonalnie, a ze względu na duże koszty ogrzewania bywają niedogrzone i ulegają degradacji. Konieczna jest zatem ich stała modernizacja oraz szukanie rozwiązań związanych ze zmniejszeniem kosztów ich utrzymania. Jednym z nich jest ich **termomodernizacja**. Z tego względu postanowiliśmy skorzystać z możliwości uzyskania dofinansowania na ich wykonanie. W latach 2017-2018 przeprowadziliśmy **termomodernizację Sali Myśliwskiej w Woliborzu (657 669 zł) oraz**

I. Ważniejsze inwestycje i zakupy inwestycyjne

sali wiejskiej w Nowej Wsi Kł. (390 340 zł). Zakres prac obejmował przede wszystkim wymianę pokryć dachowych, termomodernizację ścian zewnętrznych i stropów, montaż pomp ciepła i pieców na pellet. Łącznie na ich wykonanie przeznaczaliśmy **1 048 009 zł**, ale dzięki uzyskanemu dofinansowaniu, z budżetu gminy wydano jedynie **209 602 zł**.

Fot. Budynek Sali Myśliwskiej w Woliborzu po termomodernizacji.

Fot. Wnętrze Sali Myśliwskiej w Woliborzu po modernizacji i wyposażeniu w nowe krzesła i stoły.

Podobnie jak w przypadku przedszkoli, po zakończeniu termomodernizacji, w sali w Woliborzu przeprowadziliśmy również modernizację parkietu, instalacji elektrycznej oraz ułożyliśmy kostkę brukową przed budynkiem i zleciliśmy nasadzenia zieleni. Koszt tych prac wyniósł **162 459 zł**.

Wcześniej, bo w roku 2015 pokryliśmy koszty modernizacji sali wiejskiej w **Świerkach (101 294 zł)** oraz wykonaliśmy prace modernizacyjne w sali wiejskiej w **Sokolcu (19 746 zł)** i **Krajanowie (35 650 zł)**. Na realizację zadania w Krajanowie gmina uzyskała dofinansowanie z PROW w wysokości **24 999 zł**. Ze względu na konieczność wykonania zaleceń wynikających z dokonanej ekspertyzy technicznej budynku sali wiejskiej w Świerkach w 2017 roku przeprowadziliśmy kolejną modernizację obiektu.

Koszt prac wyniósł **111 769 zł**.

Po długim okresie oczekiwania na remont, w 2018 roku przystąpiliśmy do wykonania nowej elewacji na budynku sali wiejskiej w **Czerwieńczycach**. W czasie modernizacji obiektu m.in. usunięto odparty tynk, uzupełniono ubytki, zaimpregnowano mur ceglany i elementy drewniane, wymieniono uszkodzone fragmenty gzymsów, pilastrów, wytynkowano i pomalowano ściany. Ponadto pomieszczenia świetlicy wyposażono w nowe meble i sprzęty (nowe meble, rzutnik i komputer), kuchni (talerze i sztuce) oraz sali wiejskiej (nowe stoły i obrusy). Na wykonanie prac przeznaczaliśmy **359 757,02 zł**, z czego **dofinansowanie z PROW na lata 2014-2020 to 63,63%**.

Fot. Budynek sali wiejskiej w Czerwieńczycach w trakcie prac remontowych i termomodernizacyjnych. Odnowiane są m.in. wnętrza sali i świetlicy wiejskiej.

W roku 2017 przystąpiliśmy również do realizacji zadania w ramach polsko-czeskiego projektu „Zatrzymajmy się wspólnie”. Projekt ten jest

Fot. Kapliczka domkowa w Nowej Wsi Kł., jedna z sześciu wyremontowanych na terenie gminy w ramach polsko-czeskiego projektu dofinansowanego z budżetu unijnego.

I. Ważniejsze inwestycje i zakupy inwestycyjne

Fot. Wyremontowane krzyże w Sokolcu i Bożkowie. współfinansowany ze środków EFRR oraz budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Glacensis. Pracom remontowym zostały poddane kapliczki i krzyże przydrożne w Czerwieńczycach, Bożkowie, Sołectwie Sokolec i Nowej Wsi Kł. Zakres prac konserwatorskich objął m.in. oczyszczenie i uzupełnienie ubytków, wykonanie kamiennych opasek, położenie nowych tynków, itp. Koszt całkowity realizowanych prac wyniósł **143 000 zł**.

Fot. Wyremontowane krzyże w Nowej Wsi Kł. i Czerwieńczycach.

Fot. Wyremontowana kapliczka domkowa w sołectwie Sokolec.

9) OBIEKTY SPORTOWO-REKREACYJNE

W minionej kadencji dużo uwagi poświęciliśmy rozwojowi szkolnej bazy sportowej, modernizacji obiektów już istniejących oraz budowie obiektów plenerowych.

a) PRZYSZKOLNE OBIEKTY SPORTOWE

Największą inwestycją była **budowa sali sportowej przy ZSGZOI w Bożkowie**. Koszt budowy wyniósł **2,8 miliona zł**, a uzyskane **dofinansowanie** łącznie 2,6 mln zł, z czego **813 700 zł** z Ministerstwa Sportu i Turystyki oraz z Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Dolnośląskiego 2014-2020 **1,8 miliona zł**. Wybudowana sala umożliwia prowadzenie zajęć wychowania fizycznego z prawdziwego zdarzenia oraz organizację turniejów sportowych i rozgrywek międzyszkolnych.

Fot. Sala gimnastyczna w Bożkowie, wybudowana w 2018 r.

Prowadzenie zajęć wychowania fizycznego w szkole w **Ludwikowicach Kł.** było z kolei bardzo utrudnione z powodu braku **boiska wielofunkcyjnego**. W 2015 roku zostały rozpoczęte prace budowlane, które zakończyły się w następnym roku. Łączny koszt budowy wyniósł **704 134 zł**, a kwota dofinansowania ze środków Ministra Sportu i Turystyki - **187 800 zł**. W związku z niskim wsparciem finansowym, zrezygnowaliśmy z kilku nieistotnych elementów projektu, co zostało ostro skrytykowane przez tych, którzy zrezygnowali wcześniej z przyznanej dotacji i w ogóle nie podjęli się tego zadania. Dzisiaj z obiektu pokrytego nawierzchnią poliuretanową mogą korzystać nie tylko uczniowie, ale i dorośli, którzy mają możliwość rywalizowania w różnych grach zespołowych.

W **bieżącym roku** wykonaliśmy **termomodernizację sali gimnastycznej w Woliborzu**, której koszt wyniósł **445 tys. zł**, przy **85% dofinansowaniu** z RPO WD 2014-2020. Na ukończeniu są także prace **termomodernizacyjne sali gimnastycznej w Jugowie** za kwotę **218 900 zł**. Zakres prac objął

I. Ważniejsze inwestycje i zakupy inwestycyjne

m.in. docieplenie ścian zewnętrznych, wymiana pokrycia dachowego, wykonanie wypraw tynkarskich z tynków silikonowych. Trwa **budowa boiska przy szkole podstawowej w Jugowie**. Na prace przeznaczaliśmy **692 tys. zł**.

Fot. Budynek sali gimnastycznej w Jugowie w trakcie termomodernizacji.

Fot. Podpisanie umowy z wykonawcą, przystępującym do budowy boiska sportowego przy szkole w Jugowie.

b) OBIEKTY PLENEROWE

W ramach rozwoju ogólnodostępnej infrastruktury sportowej w latach 2015-2017 wybudowaliśmy **siłownie plenerowe** w Woliborzu i Nowej Wsi Kł. oraz siłownię z elementami placu zabaw w Sołectwie Koszyn. Koszt całkowity ich budowy wyniósł **221 790 zł**. Wszystkie wymienione inwestycje były realizowane sukcesywnie, przy wsparciu z programu **Odnowa Dolnośląskiej Wsi**, z którego można uzyskać do 30 tys. zł w ciągu roku.

Fot. W sołectwie Koszyn wybudowano siłownię plenerową, utwardzono plac, postawiono wiatę, plac zabaw, stół do ping-ponga oraz kosz.

Rozpoczęliśmy budowę 3 obiektów o charakterze wielopokoleniowym tzw. **Otwarte Strefy Aktywności (OSA)**, w Jugowie, Przygórzu i Bożkowie, na które otrzymaliśmy dofinansowanie z Ministerstwa Sportu i Turystyki w wysokości **150 000 zł**.

Fot. Wizualizacja Otwartej Strefy Aktywności, jaka powstanie w trzech miejscowościach.

Dzięki tym środkom powstaną strefy sportowo-rekreacyjne, które staną się miejscem aktywności fizycznej dla dzieci, dorosłych oraz osób starszych.

c) PLACE ZABAW

W związku z tym, że wybudowane w latach poprzednich place zabaw przestały spełniać należyte warunki bezpieczeństwa, a także ze względu na zapotrzebowanie na tego typu obiekty w innych miejscach, postanowiliśmy odbudować niektóre z istniejących i postawić nowe. Tylko w 2017 roku na ten cel z budżetu przeznaczaliśmy **429 433 zł**, za które zostały wykonane ogólnodostępne **place zabaw** w Ludwikowicach Kł., Jugowie, Włodowicach (I etap), Dzikowcu oraz przy przedszkolach w Przygórzu i Woliborzu.

W 2018 roku natomiast zamontowaliśmy zestaw systemowy ze zjeżdżalnią i altankę przy przedszkolu w Bożkowie za kwotę **24 900 zł** oraz place zabaw przy przedszkolu w Jugowie za kwotę **59 965 zł** i przy żłobku w Ludwikowicach Kł. za **79 519 zł**.

Fot. Nowe urządzenia zabawowe z bezpieczną nawierzchnią, przy ul. Olimpijskiej w Jugowie.

I. Ważniejsze inwestycje i zakupy inwestycyjne

Fot. Nowe urządzenia na placu zabaw we Włodowicach, przy trasie rowerowej.

Fot. Nowe urządzenia na placu zabaw przy przedszkolu w Dzikowcu.

Fot. Nowe urządzenia na placu zabaw przy przedszkolu w Przygórzu.

Fot. Nowe urządzenia na placu zabaw przy przedszkolu w Bożkowie.

Fot. Nowe urządzenia na placu zabaw przy przedszkolu w Woliborzu.

Fot. Nowe urządzenia zabawowe z bezpieczną nawierzchnią, przy żłobku w Ludwikowicach Kł.

Fot. Nowe urządzenia siłowni plenerowej w Woliborzu.

Fot. Nowe urządzenia siłowni plenerowej przy sali wiejskiej w Nowej Wsi Kł.

II. Nowe inicjatywy na rzecz mieszkańców

10) INWESTYCJE Z FUNDUSZY SOŁECKICH

Zgodnie z zapowiedziami z 2015 roku, podjęliśmy starania w celu przekonania radnych do wydzielenia w budżecie gminy **Funduszu Sołeckiego**. Po przeprowadzeniu kilku spotkań informacyjnych, udało się przyjąć uchwałę w tej sprawie i od 2016 roku w budżecie pojawiły się środki dające możliwość mieszkańcom decydowania o tym, na co chcą przeznaczyć przydzielone im pieniądze. W pierwszych dwóch latach do dyspozycji sołectw oddaliśmy **659 249 zł**. Na 2018 rok przekazaliśmy kolejne środki w wysokości **391 049 zł**. Dotychczasowe doświadczenie pokazuje, że sołectwa bardzo sprawnie wykorzystują przydzielone im fundusze. Oceniamy zatem, że w ciągu trzech lat łącznie dla mieszkańców wszystkich wsi przekazaliśmy **ponad milion złotych**.

Po dwóch pierwszych latach funkcjonowania Funduszu wiemy również, iż przydzielone środki finansowe najczęściej były przeznaczane na zakupy **sprzętu do utrzymywania porządku** na terenie sołectw w postaci traktorków, kosiarek, kos spalinyowych i pił spalinyowych. Dużą grupę zakupów stanowiło także **wyposażenie sal wiejskich**, wśród których znalazły się nowe stoły, wygodne krzesła oraz sprzęt AGD i RTV (kuchnie gazowo-elektryczne, warki, frytkownice, termosy, naczynia, telewizory, wieże audio, itp.). O tego typu sprzęt wzbogaciło się 5 sołectw.

Fot. Traktor do koszenia zakupiony w ramach Funduszu Sołeckiego w sołectwie Sokolec.

Znaczna ilość środków została także przeznaczona na rozbudowę infrastruktury sportowo-rekreatywnej. Na **budowę wiat** zdecydowało się 6 sołectw, a na zakup **namiotów plenerowych** mieszkańcy 7 miejscowości. Ze środków funduszu zakupionych zostało również 78 kompletów **stołów i ław** biesiadnych, umożliwiających organizację imprez wiejskich na wolnym powietrzu i spotkań przy grillu. Wielu mieszkańców postanowiło przeznaczyć przyznane środki na zakup **wiat przystankowych**, doposażenie **8 placów zabaw** i **3 siłowni plenerowych**.

Fot. Wiata rekreacyjna w Sokolicy, postawiona w ramach Funduszu Sołeckiego.

Oprócz zakupów, kilka sołectw postanowiło podjąć się realizacji zadań inwestycyjnych związanych z **modernizacją sal wiejskich**. Niektóre z sołectw postanowiły także przystąpić do wykonania większych inwestycji, przekraczających przyznawane środki, a więc na ich ukończenie mieszkańcy będą musieli poczekać kilka lat.

Warto dodać, że wyodrębnienie Funduszu Sołeckiego spowodowało duże obciążenie dla pracowników urzędu, którzy oprócz nadzorowania i rozliczania inwestycji realizowanych przez gminę, zajmują się teraz także przygotowaniem dodatkowych kilkudziesięciu zadań realizowanych w ramach funduszu tzn. organizowaniem postępowania w sprawie wyłonienia wykonawców projektów i inwestycji, a także koordynacją realizacji zadań i ich rozliczaniem. W ubiegłych latach z pewnością była to (oprócz braku środków w budżecie) jedna z przyczyn niewyodrębnienia Funduszu Sołeckiego.

Dodatkową korzyścią wynikającą z wyodrębnienia w budżecie gminy środków na Fundusz Sołeczki jest zwrot z budżetu państwa około 1/3 wydatków poniesionych przez sołectwa (wartość ta jest zróżnicowana w zależności od ilości środków przeznaczonych w budżecie państwa).

Fot. Wiata w Bieganowie, postawiona w ramach Funduszu Sołeckiego.

II. NOWE INICJATYWY NA RZECZ MIESZKAŃCÓW

Od początku obecnej kadencji nadrzędnym celem była poprawa jakości życia mieszkańców, nie tylko

II. Nowe inicjatywy na rzecz mieszkańców

poprzez poprawę infrastruktury, ale także w innych obszarach. Zanim przedstawimy niektóre z działań, chcemy się pochwalić, że nasze wysiłki doceniła kapituła **Plebiscytu Gospodarczego Muflony**, wyróżniając gminę w kategorii Najlepsza Gmina Aglomeracji Wałbrzyskiej w 2015 roku oraz kategorii **Nasza Przyjazna Gmina** w 2017 roku. W uzasadnieniu do nagrody, kapituła podkreśliła m.in. utrzymanie od trzech lat tych samych stawek podatkowych i opłat miejscowych oraz wysokie nakłady na inwestycje, zwłaszcza w obszarze oświaty. Nagrody są bardzo cenne i cieszą szczególnie, ponieważ zostały przyznane przez obiektywne grono osób, znajdujących się na sprawnym zarządzaniu.

1) NIŻSZE OBCIĄŻENIE ZWIĄZANE Z PODATKAMI I OPŁATAMI LOKALNYMI

Wprowadzone działania **oszczędnościowe** umożliwiły nie tylko zwiększenie środków finansowych na inwestycje, ale również na zamrożenie podatków i zniesienie niektórych opłat lokalnych. Dobra kondycja finansowa, umiejętne prowadzenie negocjacji z dostawcami niektórych usług i zwiększenie dochodów, dzięki uzyskiwaniu **dotacji** ze wszystkich możliwych źródeł, pozwoliły obniżyć wysokość stawek podatkowych od nieruchomości związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz zastosować **najniższe stawki podatkowe** od środków transportowych. Takie działanie miało na celu stworzenie lepszych warunków do zakładania i prowadzenia działalności na terenie gminy. Na wymierne efekty takich posunięć musimy jeszcze poczekać, ale już obserwujemy pierwsze oznaki zainteresowania prowadzeniem działalności w naszej Gminie.

Dokonane oszczędności umożliwiły także podjęcie decyzji o zaproponowaniu radzie gminy uchylecia uchwały w sprawie opłaty miejscowej i targowej.

Wszystkie podjęte kroki doprowadziły do tego, że po czterech latach w gminie, na terenie której obowiązywały najwyższe stawki podatkowe w porównaniu do sąsiednich samorządów, w chwili obecnej są one najniższe.

Warto jeszcze wspomnieć o **dopłatach do wody i ścieków** oraz że przez całą kadencję nie wzrosły również opłaty za wywóz **nieczystości**. Co prawda staraliśmy się zrobić wszystko, żeby były one niższe, ale okazało się to niemożliwe. Podejmowane działania pozwoliły jednak na ich utrzymanie, pomimo wzrostu ilości odpadów oraz kosztów ich odbioru w Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych.

2) SPRAWNIEJSZA OBSŁUGA INTERESANTÓW I SKUTECZNIEJSZA KOMUNIKACJA Z MIESZKAŃCAMI

Wielu z Państwa odwiedza urząd osobiście lub załatwia sprawę drogą elektroniczną. Zarówno w jednym, jak i drugim przypadku staraliśmy się poprawić jakość oraz skrócić czas obsługi.

a) WYDŁUŻENIE CZASU PRACY

Dla tych, którzy wolą załatwiać sprawy osobiście, wydłużyliśmy czas pracy urzędu we wtorki do godziny 17-tej. Taka decyzja stworzyła możliwość załatwiania spraw dla osób aktywnych zawodowo, które pracują na tzw. pierwszą zmianę. Aby łatwiej poruszać się po urzędzie, wykonaliśmy tablicę informacyjną z miejscem rozmieszczenia komórek organizacyjnych, wykonaliśmy tabliczki z opisem pomieszczeń, a dla osób niepełnosprawnych wyznaczaliśmy specjalne miejsce na parkingu, tuż przed Punktem Obsługi Mieszkańców.

W kasie urzędu gminy zamontowaliśmy terminal płatniczy, co umożliwia dokonywanie opłat kartą.

b) OBECNOŚĆ I AKTYWNOŚĆ W MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH

Kolejną ważną decyzją była stała obecność wójt w mediach społecznościowych. Powodem jej podjęcia było nie tylko informowanie mieszkańców o najważniejszych wydarzeniach w gminie, ale przede wszystkim po to, aby utrzymywać stały kontakt z mieszkańcami. Umieszczanie informacji i zgłaszanie problemów tą drogą, pozwoliły na **niezwłoczne podejmowanie działań** w sytuacjach, które tego wymagają. Dzięki temu, wiele spraw zostało rozwiązanych tego samego lub następnego - jeśli były zgłoszone po południu lub w nocy.

c) WDROŻENIE E-USŁUG

Istotnym przedsięwzięciem było również wdrożenie e-usług, czyli możliwości załatwiania spraw urzędowych przez Internet. W tym celu m.in. uruchomiliśmy w siedzibie urzędu Punkt Potwierdzania Profili Zaufanych, czyli namiastki podpisu elektronicznego. Dzięki temu, każdy posiadacz takiego profilu ma możliwość, poprzez **platformę e-PUAP**, składania podań, wniosków oraz deklaracji, np. dotyczących gospodarowania odpadami komunalnymi. W trosce o możliwość załatwiania niektórych spraw drogą elektroniczną przez osoby niepełnosprawne, została opracowana i uruchomiona nowa strona Biuletynu Informacji Publicznej, dostosowana dla potrzeb osób niedowidzących.

II. Nowe inicjatywy na rzecz mieszkańców

d) UDZIAŁ W ZEBRANIACH I WYDARZENIACH NA TERENIE SOŁECTW

Od samego początku obecnej kadencji staraliśmy się utrzymywać systematyczny i bezpośredni kontakt z mieszkańcami gminy. Uczestniczyliśmy prawie we wszystkich **Zebraniach wiejskich**. Wsłuchaliśmy się także w opinie mieszkańców podczas imprez organizowanych na terenie sołectw oraz w czasie różnorodnych wydarzeń w placówkach oświatowych. Informacje uzyskane bezpośrednio od mieszkańców pozwoliły nam na określenie kierunków rozwoju gminy oraz lepsze planowanie inwestycji.

e) ZAPEWNIENIE DOSTĘPU DO INFORMACJI O WYDARZENIACH W GMINIE

W celu poprawy dostępu do informacji zastąpiliśmy starą **stronę internetową**, przystosowaną również dla osób niedowidzących. Znajdują się na niej wszystkie aktualne informacje, podzielone na przejrzyste działy, których poszukuje mieszkaniacy, turyści, czy inwestor. Mieszkańcy mają możliwość skorzystania z usługi newsletter'a, aby otrzymywać m.in. pilne komunikaty dotyczące możliwości uzyskania dofinansowania.

Duże znaczenie dla informowania mieszkańców odgrywa również bezpłatny biuletyn dla mieszkańców. W wydawanym przez CKGNR miesięczniku znajdują się czytelne artykuły zredagowane przez pracowników urzędu, ułatwiające załatwianie niektórych spraw i dokumentujące m.in. najważniejsze wydarzenia i inwestycje w gminie. Biuletyn zapewnia także znacząco łatwiejszy dostęp do ogłoszeń oraz formularzy, które po wypełnieniu można składać w urzędzie. Warto dodać, że decyzja o wydawaniu informatora, z jednoczesnym zrezygnowaniem z zamieszczania wiadomości w Gazecie Noworudzkiej, przyniosło znaczne oszczędności finansowe.

f) UŁATWIENIE DOSTĘPU DO DOKUMENTÓW ARCHIWALNYCH

W celu ułatwienia dostępu do dokumentacji archiwalnej znajdującej się w urzędzie w ciągu ostatnich dwóch lat skompletowaliśmy, uporządkowaliśmy i przygotowaliśmy dokumentację akt osiedleńczych w celu przekazania jej Archiwum Państwowemu. Mówiąc o archiwizacji dokumentów, należy również wspomnieć o odkażeniu dokumentacji kategorii „A” i umieszczeniu jej w nowym pomieszczeniu, które wyposażyliśmy w nowe regały i system alarmowy. Działania te przyczyniły się do

ich właściwego zabezpieczenia przed kradzieżą oraz łatwiejszego dostępu do dokumentów i tym samym sprawniejszej obsługi mieszkańców.

Fot. Pomieszczenie archiwum.

g) PRZYJMOWANIE WNIOSKÓW PROGRAMU „DOBRY START”

W związku z ustanowieniem przez rząd programu „Dobry start”, na podstawie którego rodziny mogą otrzymać 300 zł na każde dziecko uczące się w szkole, zlecieliśmy to zadanie do realizacji Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Nowej Rudzie-Słupcu. Jednocześnie umożliwiliśmy składanie wniosków o wypłatę świadczenia w Urzędzie.

Fot. Budynek dawnego sądu, pozyskany w formie darowizny będzie nową siedzibą urzędu oraz Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

3) UDOGODNIENIA DLA LOKATORÓW MIESZKAŃ KOMUNALNYCH

Od początku obecnej kadencji kładliśmy większy nacisk na sprawy związane z gospodarką komunalną i mieszkaniową, zwłaszcza w obszarze poprawy jakości i komfortu życia lokatorów mieszkań komunalnych. Jednym z działań było przeznaczenie dużo większych środków finansowych na **prace remontowe**, o czym wspomnieliśmy już w punkcie „Inwestycje związane z poprawą stanu technicznego budynków i lokali komunalnych”.

Ważnym posunięciem, wychodzącym naprzeciw oczekiwaniom lokatorów, było wprowadzenie

II. Nowe inicjatywy na rzecz mieszkańców

Fot. Dach wyremontowany z budżetu Gminy na budynku komunalnym w Przygórzu.

Fot. Dach wyremontowany z budżetu gminy na budynku komunalnym w sołectwie Sokolec.

Fot. Dach wyremontowany z budżetu gminy na budynku komunalnym w Dzikowcu.

zmian w uchwale w sprawie zasad gospodarowania nieruchomościami stanowiącymi własność Gminy Nowa Ruda. Wyżej wspomniane zmiany dotyczyły uproszczenia zasad udzielania bonifikat przy wykupie mieszkań.

Jedną z najważniejszych inicjatyw było wprowadzenie **obniżki czynszu** dla osób, których średni miesięczny dochód przypadający na jednego członka gospodarstwa domowego nie przekracza 90% najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 50% najniższej emerytury w gospodarstwie wieloosobowym. W celu zastosowania tej obniżki przygotowaliśmy nowelizację uchwały z 2002 roku w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu komunalnego, którą zaakceptowali później radni. Żeby ułatwić ubieganie się o obniżkę opracowaliśmy wzór wniosku oraz oświadczeń.

4) UŁATWIENIA DLA PRZEDSIĘBIORCÓW

Oprócz działań związanych z obniżeniem podatków od środków transportowych i nieruchomości przeznaczonych na działalność gospodarczą, w mijającej kadencji realizowaliśmy szereg nowych inicjatyw związanych z rozwojem aktywnej turystyki na terenie gminy o zasięgu regionalnym, krajowym i międzynarodowym. W ślad za zwiększonym zapotrzebowaniem na usługi noclegowe i gastronomiczne, staraliśmy się rozwinąć również działalność agroturystyczną poprzez organizację spotkań osób zainteresowanych tym typem działalności gospodarczej z przedstawicielami Sanepidu, Urzędu Skarbowego i banków. Spotkania te cieszyły się ogromnym zainteresowaniem i z pewnością pozytywnie wpłynęły na poszerzenie wiedzy w tym zakresie oraz zachęciły do rozwoju tej branży.

5) W TROSCE O OSOBY STARSZE

Aktualnie w gminie nie ma bazy służącej rozwijaniu aktywności ludzi starszych i zapewnieniu warunków godnego starzenia się. Staramy się w miarę możliwości maksymalnie wspierać ich działalność i zachęcać do aktywnego uczestnictwa w większości wydarzeń kulturalnych organizowanych w gminie oraz powiecie. Niezwykle cieszy nas to, że na terenie Gminy działa aż 11 **Kół Gospodyń Wiejskich** i dwa **Kluby Seniora**, które zdobywają wiele nagród i wyróżnień.

Inną inicjatywą było opracowanie programu „Polityka senioralna w Gminie Nowa Ruda na lata 2018-2022”, który będzie stanowił ważny krok na drodze aktywizacji ludzi starszych. Uchwalenie dokumentu pozwala na podjęcie szeregu działań na rzecz osób starszych, których z roku na rok przybywa również w naszej gminie. Efektów funkcjonowania programu spodziewać należy się dopiero po otwarciu **Klubu Seniora w Jugowie**, na budowę którego złożyliśmy wniosek o dofinansowanie. Spodziewamy się, że jego rozpatrzenie nastąpi pod koniec 2018 roku, a budowa ruszy już w 2019 roku. Powstanie Klubu umożliwi utworzenie **Gminnego Centrum Aktywności Seniora**, w którym będzie realizowana większość imprez.

Opracowanie programu umożliwi nie tylko ubieganie się o środki finansowe na budowę Klubu Seniora, ale również w przyszłości na dotacje związane z jego **funkcjonowaniem**.

Pięciuset seniorom rozdaliśmy tzw. **koperty życia**. Umieszcza się w nich dane dotyczące choroby i zażywanych leków, niezbędne do prawidłowego udzielenia pomocy medycznej.

III. Działania związane z edukacją

6) W INTERESIE RODZICÓW I ICH DZIECI

W celu umożliwienia rodzicom powrotu do pracy po narodzinach dzieci, w styczniu 2016 roku uruchomiliśmy **Żłobek Publiczny „Baśniowe Wzgórze”** w Ludwikowicach Kł. Budowa pierwszej tego typu placówki na terenie ziemi noworudzkiej została dofinansowana w ramach resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi do lat trzech „MALUCH - edycja 2015”. Całkowity koszt zadania to **1 416 045,24 zł**, w tym 1 132 836,19 zł dotacji i zaledwie 20% środków własnych gminy.

Fot. Budynek po remoncie i termomodernizacji, w którym utworzono żłobek publiczny.

Głównym celem utworzenia placówki było odciążenie rodziców od codziennych obowiązków i umożliwienie im pełnego rozwoju zawodowego. Aby sprostać oczekiwaniom rodziców, dużo uwagi poświęcono właściwemu doborowi personelu, przygotowanego nie tylko do właściwej pielęgnacji, ale także z doświadczeniem w prowadzeniu zajęć zabawowych z uwzględnieniem **najnowocześniejszych metod edukacji** najmłodszych. Tworząc żłobek dokładano wszelkich starań, aby zapewnić maluchom bezpieczne i inspirujące wnętrza oraz piękne, kolorowe wyposażenie i różnorodne zabawki posiadające wymagane atesty i certyfikaty. Od momentu uruchomienia placówki corocznie składamy wniosek o **dofinansowanie jej funkcjonowania** i taką formę wsparcia systematycznie otrzymujemy. Dzięki temu opłaty za pobyt dziecka i wyżywienie mogliśmy ustalić na takim poziomie, że nie obciążają one nadmiernie domowego budżetu. Optymalnie ustalone składki z kolei wpływają na to, że oddawanie dzieci do żłobka cieszy się ogromnym powodzeniem nie tylko w gminie, ale również w mieście, gdzie nie ma takiej placówki. Na dzień dzisiejszy do placówki uczęszcza blisko 80 maluchów.

Innym ważnym działaniem było wprowadzenie w **przedszkolach dyżurów w czasie wakacji**, co wyeliminowało konieczność dostosowania terminu

urlopu rodziców do przerwy w funkcjonowaniu placówki lub dzielenia go pomiędzy rodziców w celu zapewnienia dzieciom opieki w okresie wakacyjnym.

Fot. Tablica informująca o pozyskaniu dotacji na funkcjonowanie żłobka.

III. DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z EDUKACJĄ

Duże zaniedbania w infrastrukturze oświatowej to nie był jedyny problem, jakim należało szybko się zająć. Zmiany w systemie gminnej oświaty, związane ze zlikwidowaniem kilku placówek szkolnych, wymagało również szybkiego znalezienia rozwiązania tego problemu. W tym celu nawiązaliśmy współpracę z Fundacją Wspierania Aktywności Lokalnej FALA, która zgłosiła gotowość do **proawdzenia placówki szkolnej** w udostępnionym przez gminę obiekcie w Woliborzu.

1) ROZWÓJ SPORTU SZKOLNEGO

Zmiany systemowe były bardzo istotne, ale nie mniej ważne było stworzenie warunków umożliwiających rozwój fizyczny oraz upowszechnianie sportu poprzez prowadzenie szeregu zajęć pozalekcyjnych. Dlatego też podejmowaliśmy starania w celu skorzystania z jak największej ilości projektów i programów, które umożliwiają realizację tych celów, a także wspierały finansowo ich prowadzenie. Warto wymienić kilka programów, w których miały możliwość uczestniczyć dzieci i młodzież z naszej gminy:

- „**Umiem pływać**”, zajęcia nauki pływania dla uczniów klas pierwszych szkół podstawowych,
- „**Junior Sport**” ukierunkowany na prowadzenie zajęć pozalekcyjnych w takich dyscyplinach tj. lekkoatletyka, gry zespołowe, sporty sezonowe,
- „**Mały Mistrz**”, którego kontynuacją jest „**Sprawny Dolnoślązaczek**”; celem programów jest wsparcie nauczycieli nauczania wczesnoszkolnego przez nauczycieli wychowania fizycznego,
- „**Szkolny Klub Sportowy**”, podniesienie aktywności fizycznej realizowanej w formie zajęć sportowych i rekreacyjnych pod opieką nauczyciela prowadzącego zajęcia wychowania fizycznego,

III. Działania związane z edukacją

- „**Leśna Akademia Sportu Dzieci i Młodzieży**”, służący promocji aktywności ruchowej poprzez organizację pozalekcyjnych zajęć sportowych na terenach leśnych oraz udział w olimpiadzie sportowej. W celu zapewnienia właściwego finansowania sportu szkolnego, wyodrębniliśmy w budżecie osobną pulę środków nieodczynną do jego realizacji, z którego m.in. zakupiliśmy i przekazaliśmy do placówek oświatowych **sprzęt sportowy** oraz przeznaczaliśmy środki na **transport** na zawody sportowe i zakup **nagród** dla najlepszych zawodników. Tylko w 2017 roku w budżecie Gminy przeznaczaliśmy także kwotę **24 tys. zł** na zakup do szkół sprzętu sportowego, ponieważ ze względu na to, że nie było on kupowany od wielu lat, powstały braki nawet w podstawowym sprzęcie sportowym. Ponadto na szczeblu gminy koordynowaliśmy zadania z zakresu sportu szkolnego, co umożliwiło stworzenie kalendarzy zawodów sportowych o randze gminnej i rejonowej.

Fot. Sprzęt sportowy i rekreacyjny zakupiony dla szkoły i przedszkola w Bożkowie.

2) PROGRAMY EDUKACYJNE

Oprócz programów związanych z rozwojem fizycznym dzieci i młodzieży w szkołach prowadzony były programy:

- **Bezpieczna+**, którego celem było zwiększenie bezpieczeństwa uczniów oraz budowanie pozytywnego klimatu szkoły. W ramach projektu zakupiono materiały niezbędne do przeprowadzenia zajęć,
 - „**Wiem, umiem, potrafię**”, wspierający uczniów w rozwoju kluczowych kompetencji, wsparcie uczniów, doradztwo zawodowe, doposażenie bazy dydaktycznej, tj. pracowni przedmiotowych niezbędnych do prowadzenia zajęć, objęcie różnymi formami doskonalenia zawodowego 40 nauczycielek i 5 nauczycieli. Całkowita wartość projektu to **528 649 zł** z czego 502 217 zł pochodzić będzie ze środków RPO WD 2014-2020. Projekt będzie realizowany do 30 czerwca 2019 r.,

- „**Poznajmy się lepiej**”, którego podstawowym celem było zapoznanie dzieci z przedszkoli w Bożkowie i Hronowie z kulturą swoich sąsiadów z zagranicy. Cel ten realizowany był poprzez wspólne polsko-czeskie wycieczki dla dzieci, warsztaty dla nauczycieli oraz imprezy stacjonarne w obu przedszkolach. W sumie w ramach projektu zrealizowanych zostało 18 wydarzeń. Jak już wspomnieliśmy wcześniej w ramach projektu zostały także zmodernizowane dwie sale zabaw i zakupione nowe wyposażenie.

3) LOKALNY PROGRAM WSPOMAGANIA EDUKACJI UZDOLNIONYCH DZIECI I MŁODZIEŻY

Chęć pomocy dzieciom i młodzieży szkolnej w pogłębianiu ich szczególnych uzdolnień oraz stworzenie systemu motywacji do ciągłej pracy nad rozwijaniem ich talentów skutkowało utworzeniem Programu Wspierania Edukacji Uzdolnionych Dzieci i Młodzieży oraz określeniem zasad przyznawania **stypendiów dla uczniów** osiągających wybitne wyniki w nauce, w sporcie i dziedzinach artystycznych.

4) WYMIANA WAKACYJNA

Mówiąc o działaniach w obszarze edukacji dzieci i młodzieży, trudno nie wspomnieć o wymianie wakacyjnej ze szkołami z partnerskiej **Gminy Somonino**. Dzięki niemu, już blisko 90 uczniów ze szkół w Ludwikowicach Kł. i Jugowie miało możliwość uczestniczyć w bezpłatnej kolonii letniej na Kaszubach.

Jednym z nowych pomysłów było wprowadzenie od 2015 roku specjalnego programu wakacyjnego prowadzonego przez **Centrum Kultury Gminy Nowa Ruda (CKGNR)** w Ludwikowicach Kł. Zajęcia, wycieczki i konkursy, organizowane w większości wsi, cieszą się bardzo dużą popularnością wśród dzieci i młodzieży.

5) PROFILAKTYKA ZDROWOTNA W SZKOŁACH

W 2017 roku złożyliśmy wniosek o przyznanie dotacji celowej w wysokości **20 100 zł**. Przyznane środki przeznaczone zostały na wyposażenie w sprzęt i aparaturę medyczną gabinetów profilaktyki zdrowotnej w szkołach podstawowych w Bożkowie, Ludwikowicach Kł. oraz Jugowie. Zakupiono m.in. kozetki lekarskie, stoliki zabiegowe, szafy do przechowywania leków, biurka oraz szafki kartoteczne, wagi medyczne, parawany, aparaty do mierzenia ciśnienia tętniczego, stetoskopy, apteczki pierwszej pomocy z wyposażeniem.

V. Osiągnięcia w działalności sportowej i turystycznej

Fot. Gabinet w szkole podstawowej w Ludwikowicach Kł. z nowym wyposażeniem.

IV. NOWE INICJATYWY ZWIĄZANE Z POPRAWĄ BEZPIECZEŃSTWA

Zgodnie z zapowiedziami, uchwałą Rady Gminy Nowa Ruda z dnia 27 października 2015 roku została zlikwidowana Straż Gminna. Jej likwidacja nie wpłynęła negatywnie na stan bezpieczeństwa na terenie gminy, ponieważ zadania z zakresu bezpieczeństwa przejęła policja.

W bieżącej kadencji realizowanych było szereg działań związanych z zarządzaniem kryzysowym, skupionych głównie na aktualizacji planów i udziale w **ćwiczeniach funkcjonowania systemu alarmowania** ludności o zagrożeniach. Dużo uwagi poświęciliśmy również na działania związane z likwidacją skutków zdarzeń losowych.

Bardzo ważną rolę w systemie bezpieczeństwa na terenie gminy odgrywają OSP i właśnie dlatego w czasie mijającej kadencji poświęciliśmy bardzo dużo uwagi ich działalności. Dlatego niezbędne było nawiązanie lepszego dialogu z władzami gminnego zarządu OSP m.in. w celu efektywniejszego wykorzystania środków na **wyposażenie, utrzymanie, wyszkolenie i zapewnienie gotowości bojowej jednostek OSP**. Lepsza współpraca była niezbędna, ponieważ brak zakupów sprzętu przez wiele lat spowodował konieczność podjęcia wielokierunkowych działań zmierzających do pozyskania pojazdów i wyposażenia. Cel ten udało się osiągnąć dzięki wybraniu przez drużów nowych władz do gminnych struktur OSP, w tym prezesa i komendanta. To właśnie wspólnie z nimi udało się wprowadzić nową jakość w zarządzaniu podległymi jednostkami i znaleźć nowe możliwości dofinansowania na zakup sprzętu.

Istotne dla zwiększenia i poczucia bezpieczeństwa było również zapewnienie **oświetlenia dróg** od zmroku aż do świtu. Takie działanie było bardzo dobrze przyjęte przez osoby wracające i udające się do pracy w różnych porach nocnych.

Ważnym elementem działań wpływającym pozytywnie na stan bezpieczeństwa kierowców i pieszych było zwiększenie nakładów na modernizację i utrzymanie dróg oraz oznakowanie dróg dojazdowych do posesji. To ostatnie działanie, pomimo niewielkiego nakładu finansowego, nie tylko ułatwia znalezienie właściwego adresu, ale przede wszystkim umożliwia szybsze dotarcie służb ratowniczych do miejsc wymagających interwencji lub udzielenia pomocy. Z **nowego oznakowania** cieszyć się mogą mieszkańcy Bożkowa, Jugowa i Świerków.

Fot. Nowe oznakowanie ulic w Jugowie.

V. OSIĄGNIĘCIA W DZIAŁALNOŚCI SPORTOWEJ I TURYSTYCZNEJ

Na terenie Gminy Nowa Ruda każdego roku organizowanych jest kilka dużych imprez sportowych. Najbardziej znanym i wielokrotnie nagradzonym jest **Bieg na Wielką Sowę**, w którym corocznie bierze udział kilkuset uczestników. Wcześniej za organizację tego sportowego wydarzenia otrzymywaliśmy „Brązową” i „Srebrną”, a w ostatnich dwóch latach z rzędu - „Złotą Kozicę” za najlepszy bieg górski w Polsce. Ważną imprezą sportową organizowaną cyklicznie jest także **Bieg Niepodległości**.

Fot. Na trasie Biegu na Wielką Sowę.

VI. Dokonania w obszarze kultury

Byliśmy także współorganizatorem wydarzeń sportowych o charakterze ponadregionalnym, w tym: **Bike Maratonu, Super Biegu, Biegu Gwarków oraz Ligi MTB XC Aglomeracji Wałbrzyskiej.**

Największą popularnością wśród sportowców cieszyły się zawody w kolarstwie górskim z cyklu Bike Maraton i Super Bieg, które gromadziły na starcie ponad tysiąc uczestników. Dobrze przygotowane i ciekawe trasy pozytywnie spowodowały duże zainteresowanie aktywnym spędzaniem wolnego czasu w Gminie Nowa Ruda, co z pewnością wpłynie korzystnie na rozwój działalności agroturystycznej.

VI. DOKONANIA W OBSZARZE KULTURY

Do dotychczasowej długiej listy imprez cyklicznych organizowanych w gminie dołączyło w ostatnim czasie wiele nowych wydarzeń takich jak: **Śpiewanie pod Orłem, Gminny Przebierany Bal Karnawałowy dla dzieci, Bieg Wilczym Tropem, Złot Klasyków, Turniej Piłki Nożnej o Puchar Dyrektora CKGNR, Bieg Gwarków, Plenery Malarskie i Senioralny Przegląd Pieśni Biesiadnych.**

Fot. Tegoroczna edycja cyklu koncertów „Śpiewanie Pod Orłem” w Sokolcu.

Oprócz przygotowywania i przeprowadzenia licznych warsztatów stacjonarnych i plenerowych dla dzieci podczas wakacji i ferii zimowych, zwiększyliśmy liczbę **sekcji sportowych i artystycznych.** Zajęcia te skierowane były nie tylko dla dzieci i młodzieży, ale również do dorosłych. Dla przykładu przy CKGNR funkcjonuje chór „**Kończanki**”, odnoszący sukcesy na przeglądach śpiewaczych na całym Dolnym Śląsku. Sekcje wzbogacono o indywidualną naukę gry na skrzypcach i pianinie, sekcję filmową oraz zajęcia fitness (trampoliny, piloxing, fitball, fit kids, zdrowy kręgosłup).

Współuczestniczyliśmy także przy organizacji wielu ważnych wydarzeń o charakterze kulturalnym, tj. **Powiatowej Wystawie Stołów Wielkanocnych, Festiwalu Folkloru oraz Festiwalu Literackiego Góry Literatury,** który oglądało - tylko za samym pośrednictwem Facebook.com - do 30 000 odbior-

ców tygodniowo. Warto dodać, że właśnie za organizację tego wydarzenia CKGNR otrzymało wyróżnienie w Plebiscycie Muflony 2017.

Fot. XXV jubileuszowe Spotkania Tradycji Wielkanocnych, organizowane przez Gminę.

Na terenie gminy poszerzamy systematycznie także ofertę i docieramy z nią do coraz większej liczby odbiorców. Dla porównania w 2014 roku zorganizowano 186 imprez dla 13 866 uczestników, a w 2017 roku – **391 imprez dla 16 300 uczestników.**

Funkcjonująca w strukturze Centrum - **Biblioteka Publiczna Gminy Nowa Ruda,** prowadziła działalność bieżącą w siedzibie głównej w Ludwikowicach Kł. oraz w **6 filiach** w całej gminie, w tym w dwóch nowoutworzonych w 2017 roku (Woliborzu i Świerkach), co jest ewenementem na całą Polskę. Biblioteki w Przygórzu i Ludwikowicach Kł. poddano gruntownym remontom. Biblioteka, oprócz bieżącej działalności, organizowała również spotkania autorskie, prowadziła liczne warsztaty, kursy i lekcje biblioteczne skierowane głównie do szkół podstawowych oraz seniorów.

Fot. Wnętrze nowo utworzonej filii Biblioteki Publicznej w budynku sali wiejskiej w Świerkach.

Fot. Wnętrze wyremontowanej filii w Przygórzu.

IX. Współpraca z sołectwami

VII. NOWE DZIAŁANIA PROMOCYJNE

Wiele nowych działań wykonaliśmy także w obszarze działań promocyjnych. Dzięki nim, turyści mogli dowiedzieć się więcej o największych atrakcjach i aktualnych wydarzeniach, za sprawą zaktualizowanej **aplikacji telefonicznej**, obecności materiałów promocyjnych na **targach turystycznych**, a także dzięki licznym przekazom w mediach w kraju i zagranicą (radio, prasa, telewizja). Bardzo dużym odbiorem cieszy się także utworzony profil na **portalu społecznościowym**, którego zasięg znacznie wykracza poza naszą gminę.

Dużą rolę w promocji odegrali także liczni goście **odwiedzający** naszą gminę oraz **mieszkańcy**, którzy promują teren gminy na imprezach sportowych i kulturalnych w Polsce i za granicą. Gmina zatem wspierała zarówno sportowców, artystów, jak i lokalnych rękodzielników. Niezwykle istotne w promocji były działania zmierzające do głębszej identyfikacji mieszkańców z regionem. Jej wzmocnienie możliwe było dzięki skutecznemu wdrożeniu

Fot. Nazwa gminy i przystanku na wiacie przystankowej.

jednolitego Systemu Identyfikacji Wizualnej. Logo oraz nazwę gminy stosowaliśmy nie tylko we wszystkich materiałach promocyjnych, reklamowych i wydawnictwach, ale także np. oznaczając nimi przystanki przy drogach wojewódzkich, czy tablice informacyjne.

VIII. INNY WYMIAR WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI

Realizacja zadań przez **organizacje pozarządowe** jest bardzo ważna dla lokalnej społeczności i dlatego, żeby współpraca i wsparcie nabrały większego rozmachu, poświęciliśmy więcej uwagi na opracowywanie coraz bardziej przyjaznych programów współpracy z organizacjami pozarządowymi. Takie wysiłki skutkowały większym zainteresowaniem podmiotów występujących z wnioskiem o **finansowanie** oraz liczby osób, które były adresa-

tami działań publicznych ujętych w programach. Dla zapewnienia realizacji programów niezbędne było także zabezpieczenie większych środków finansowych. W ciągu czterech kolejnych lat na działania organizacji pozarządowych przeznaczaliśmy z budżetu **384 060 zł**. Ze środków tych byliśmy w stanie:

- utworzyć i prowadzić początkowo dwie, a w chwili obecnej aż 4 **światlice profilaktyczno-wychowawcze** w Jugowie, Bożkowie, Czerwieńczycach oraz Woliborzu. Dzięki udzielonej dotacji, możliwe było organizowanie zajęć rozwojowych dla dzieci i młodzieży, udzielanie pomocy w nauce, organizowanie wycieczek oraz zapewnienie posiłku dla uczestników zajęć,

- **wspierać działania w zakresie kultury sztuki, ochrony dóbr kultury i ochrony dziedzictwa narodowego**, realizowanych przez Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży „Radość” i Stowarzyszenie „Inicjatywa Lokalna na Rzecz Rozwoju Gminy Nowa Ruda”. Z dotacji skorzystały przede wszystkim członkinie Kół Gospodyń Wiejskich i Klubów Seniora, przeznaczając środki m.in. na pokrycie kosztów organizacji imprez kulturalnych oraz przejazdu na różnego rodzaju występy i konkursy,

- prowadzić działania z zakresu **promocji i ochrony zdrowia**, dotyczących rehabilitacji fizycznej i psychicznej dla kobiet z Gminy Nowa Ruda, które przeszły zabieg mastektomii. Przyznana dotacja zapewniła możliwość uczestniczenia m.in. w zajęciach gimnastycznych usprawniających, aerobiku i zajęciach na basenie,

- umożliwić skorzystanie z bezpłatnych porad w zakresie **ochrony praw konsumenta** przez poszkodowanych mieszkańców gminy,

- zapewnić większe wsparcie dla organizacji sportowych na realizację zadań z zakresu **upowszechniania sportu** oraz na współpracę z WKS „Śląsk” Wrocław. Z tej formy współpracy skorzystało 7 klubów sportowych, zajmujących się uprawianiem takich dyscyplin sportowych jak: piłka nożna, tenis stołowy, biegi, trójbój siłowy, pływanie i rajdy samochodowe. Dzięki otrzymanemu wsparciu, sportowcy mogli reprezentować naszą gminę w zawodach rozgrywanych na różnych szczeblach.

IX. WSPÓŁPRACA Z SOŁECTWAMI

Zgodnie z zapowiedzią, od 2015 roku rozpoczęliśmy szerszą **współpracę i dialog z sołtysami**, którzy niosą nieocenioną pomoc w kontakcie z mieszkańcami. Organizowane w urzędzie spotkania dotyczyły wielu kwestii. Pierwszą z nich było zapoznanie ich

IX. Współpraca z sołectwami

z przepisami dotyczącymi **Funduszu Sołeckiego** i przeszkolenie ich na temat wdrożenia funduszu na terenie sołectw.

W czasie wspólnych spotkań konsultowaliśmy sprawy związane z kierunkami zmian w **Statutach Sołectw**, których celem było ułatwienie podejmowania decyzji w trakcie **Zebrań Wiejskich**. W rezultacie zostały uchwalone nowe statuty zawierające uproszczony tryb zwoływania zebrania w drugim terminie.

Podczas spotkań omawialiśmy również kwestie związane z **korzystaniem ze świetlic i sal wiejskich** na terenie Gminy Nowa Ruda oraz pytaliśmy o opinię na temat wysokości opłat za ich wynajem. Efektem było opracowanie zarządzenia, określającego dokładne zasady wynajmowania obiektów użyteczności publicznej oraz ujednolicone stawki za korzystanie z nich.

X. Podsumowanie

X. PODSUMOWANIE

Drodzy Mieszkańcy, w upływającej kadencji zrealizowaliśmy ponad **200 inwestycji**, na które przeznaczaliśmy z budżetu blisko **50 milionów zł**. Jest to niezaprzeczalnie niebywałe osiągnięcie i olbrzymi postęp w rozwoju Naszej Lokalnej Ojczyzny. Zmodernizowanie prawie wszystkich placówek oświatowych, wybudowanie nowych obiektów sportowych, odbudowanie i wyremontowanie prawie 1/3 wszystkich dróg gminnych to sukces, dzięki któremu **gmina może wreszcie przestać myśleć o realizacji tzw. inwestycji pierwszych potrzeb, a rozpocząć działania tworzące lepsze warunki do rozwoju gospodarczego i turystycznego**.

Warto podkreślić, że pomimo tak dużej ilości zadań, udało się jednocześnie **obniżyć zadłużenie gminy** w stosunku do dochodów budżetowych z 47,49 % na koniec 2014 roku do 26,71% na koniec grudnia 2017 roku. Stało się tak dzięki zapewnieniu w tym okresie wzrostu dochodów budżetowych o 45% m.in. dzięki wzrostowi dochodów majątkowych związanych z umiejętnym **pozyskiwaniem środków zewnętrznych**. Dla porównania wzrost dochodów w sąsiedniej gminie wyniósł 28%.

Nasze działania związane z inwestycjami i pozyskiwaniem środków zewnętrznych były zauważane nie tylko na szczeblu wojewódzkim, ale również państwowym. Z okazji wręczenia promes na usuwanie skutków klęsk żywiołowych odwiedził naszą gminę szef Kancelarii Premiera **Michał Dworczyk**, poseł Wojewoda Dolnośląski **Paweł Hreniak** oraz przedstawiciele 16 samorządów. Na terenie gminy częstym gościem był także Prezydent Wałbrzycha **Roman Szelemej**, który wręczał nam dotację na dofinansowanie ze środków RPO przyznawane przez ZIT AW, a także zorganizował u nas posiedzenie Komitetu Sterującego Aglomeracji Wałbrzyskiej. Z kolei w Spotkaniach Noworocznych, organizowanych corocznie w Muzeum Ziemi Sowio-górskiej, uczestniczył wicewojewoda dolnośląski **Kamil Krzysztof Zieliński**.

Wysoka troska o budżet pozwoliła również na zamrożenie uchwalonych w 2014 roku **stawek podatkowych** od budynków mieszkalnych i gruntów pozostałych, które w tam okresie stanowiły górną granicę stawek określonych przez ministra finansów i były najwyższe w porównaniu do stawek obowiązujących w sąsiednich gminach.

W obecnej kadencji radni zaakceptowali także propozycje **obniżenia stawek** od gruntów i budynków związanych z prowadzeniem działalności

gospodarczej, a także od środków transportowych, co **ułatwiło przedsiębiorcom prowadzenie działalności**, oraz zachęciło inne podmioty gospodarcze do jej prowadzenia na terenie gminy. Utrzymanie dotychczasowych stawek w jednym przypadku i ich obniżenie w innych przedmiotach opodatkowania sprawiło, że dzisiaj są one niższe niż w gminie miejskiej Nowa Ruda, Radków i Kłodzko.

W trosce o lokatorów o najniższych dochodach, wprowadzono **obniżkę czynszów** i przeznaczono kilkakrotnie **wyższe środki na utrzymanie budynków komunalnych i należących do Wspólnot Mieszkaniowych**.

Innymi grupami społecznymi, na których korzyść podjęliśmy nowe inicjatywy to rodzice dzieci do lat trzech, którzy dzięki **wybudowaniu żłobka** mogli powrócić na rynek pracy i cieszyć się z troskliwej opieki nad ich pociechami. Rodzice dzieci uczęszczających do szkół z kolei nie muszą się obawiać o ich zdrowie, ponieważ mają zapewnione nie tylko **ocieplone sale lekcyjne**, ale również lepsze warunki do rozwoju **sprawności fizycznej** - ocieploną lub wybudowaną nową salą gimnastyczną oraz wybudowane lub będące w budowie nowe boisko sportowe. Utworzenie **świetlic profilaktyczno-wychowawczych**, wdrożenie wielu **programów** angażujących młodzież w godzinach pozalekcyjnych i w okresie wakacji, to kolejne działania, które z pewnością przyczyniły się do zmniejszenia częstotliwości niewłaściwych zachowań związanych z brakiem opieki w wolnym czasie.

Te i wiele innych działań zostały docenione przez Kapitułę Plebiscytu Muflony, która m.in. za ww. działania przyznała w 2017 roku **wyróżnienie** w kategorii Przyjazna Gmina, którym nagradzane są samorządy gmin, w których żyje się coraz lepiej.

Bardzo duży postęp dokonał się również w dziedzinie **poprawy bezpieczeństwa**. Stało się to możliwe dzięki lepszej współpracy z zarządem i komendantem gminnych OSP i wymianie przestarzałego sprzętu znajdującego się na wyposażeniu jednostek. W tej dziedzinie zrealizowaliśmy również wiele innych przedsięwzięć, do których zaliczyć można przede wszystkim zapewnienie oświetlenia od zmierzchu do świtu, oznakowanie dojazdu do posesji i zamontowanie monitoringu w newralgicznych miejscach.

Ogromnym sukcesem mijającej kadencji było również **zintensyfikowanie działalności Centrum Kultury** Gminy Nowa Ruda, które wprowadziło do

X. Podsumowanie

swojego kalendarza bardzo wiele nowych wydarzeń i dotarło ze swoją ofertą do większości gminnych miejscowości. Najlepszym dowodem świadczącym o nowej jakości w obszarze działalności Centrum, to otrzymanie **nagród** Złotej Kozicy za najlepiej zorganizowane biegi górskie oraz **wyróżnienia** w Plebiscycie Gospodarczym Muflony 2017 w kategorii Wydarzenie Roku za organizację Festiwalu Góry Literatury.

Drodzy Mieszkańcy, kończąc sprawozdanie z działalności chcę przede wszystkim podkreślić, że w mijającej kadencji zrealizowaliśmy bardzo wiele inwestycji, nie zaniedbując przy tym innych obszarów działalności. Pamiętając, że jest jeszcze wiele spraw wielkiej wagi, które wymagają interwencji, nie mogę zignorować faktu, że nasze działania skutecznie umożliwiły zminimalizowanie ogromnej ilości pilnych remontów i inwestycji pierwszej potrzeby. Myślę, że zmiany są dostrzegalne gołym okiem.

POŚREDNICTWO NIERUCHOMOŚCI !

Siedziba:

57-402 NOWA RUDA – SŁUPIEC

ul. Kłodzka 11b

p.p.arco@wp.pl

tel. 74 872 96 92 w godz. 8:00 do 16:00

ZGŁOŚ DO NAS SWOJĄ NIERUCHOMOŚĆ !

ZGŁOŚ DO NAS CZEGO POSZUKUJESZ !

BEZ OPŁAT WSTĘPNYCH !

MIESZKANIA, DOMY, DZIAŁKI i inne

Oferty i zdjęcia nieruchomości na stronie internetowej :

www.arco-projekty.pl

www.otodom.pl

www.olx.pl

ZAPRASZAMY !

KOMPLEKSOWA OCHRONA TWOJEGO DZIECKA 24H/DOBE

SKŁADKA ROCZNA **NNW**
JUŻ OD **34 ZŁ!**

CENTRUM UBEZPIECZEŃ

57-400 Nowa Ruda, ul. Rynek 10a
(wejście od ul. Boh. Getta)

tel. 74 872 17 72

e-mail: ubezpieczenia@awrobel.pl

FB.COM/ubezpieczenianowaruda/

Najlepsze ubezpieczenie dla ucznia

POZNAJ OFERTE
PODEJMIJ DECYZJĘ

